

ليکوالان: هيمادري داس، وينا پرساد
انځورگر: انکيتا کيني

کرررررر.....

”اوه نا نا“، سلیم د
خویشینی یوه کریکه کوي.

د هغه د خوښې د کمیس
بخښی شکېدلي دي. ”بابا جانه! زه دا کمیس نور نه شم
اغوستلای!“

”ساده گله! بالکل پی اغوستلای شې“، بابا جان پی ورته وایي.
”مونږ دا بېرته رغولای شو!“

بابا جان یوه ستنه او د اسماني رنگ تار یو گوت راخلي.
هغه سلیم ته
د درز د پیوندلو طریقه ښيي.

د سلیم ملګرې، حدیقه، کور ته راغلي ده.
هغه وایي، ”راځه چې په بایسیکل باندې چکر ووهو.“
سلیم وایي، ”یو شېبه صبر وکړه. اجازه راکړه چې لومړی خپل
کمیس اوتو کړم.“

هغه اوتو روښانه کوي. خو ګروپ نه بلېږي او اوتو همداسې سوږ پاتې کېږي.

”اففف! زه به اوس خپل ګونځي کمیس اغوندم،“ سلیم په خپګان کې غورېږي.

حدیقه وایي، ”زه تېره اونۍ د بیا رغونې په مېله کې وم. صدیق کاکا، چې زما د ورور په کالج کې کیمیا
تدریسوي، یو اوتو بېرته رغولو. ما هغه څه چې هغه کول، له نژدې څخه څارل. راځه چې د دې سمولو
هڅه وکړو! آیا ته پېچتاو لري؟“

سلیم الماری لټوي او یو پېچ تاو راپیدا کوي. حدیقه د اوتو د شا پېچونه خلاصوي.

حدیقه وایي، ”دې مزي ته گورې؟ کله چې ته برېښنا روښانه کړې، د برېښنا جریان له دې مزي څخه تېرېږي او د اوتو تخته تودوي. دا پروسه هدایت کول بلل کېږي.“

“او دا کوچنی شی د تودوخې تنظیموونکی یا ترموستات (Thermostat) دی. دا باوري کوي چې اوتو ډېر زیات تود نه شي. که چېرې تودوخه له حده زیاته لوړه شي، دا د برېښنا جریان پرې کوي. سره ریا گل کېږي. کله چې اوتو سوړ شي، د برېښنا جریان بېرته وصل او ګروپ روښانه کېږي.”

”نور تودوونكي اوزارونه هم بايد په همدغه طريقي سره فعاليت ترسره كړي، كنه؟
د اوبو تودولو وسايل (گيزرونه)، چای جوشونه، داشونه؟“

خو د حديقي پام خبرو ته نه دی. هغه اوتو ته خير خير گوري.

سليم پوښتنه کوي، “څه ستونزه ده؟”
“زه فکر نه کوم چې زه به دا اوتو ترميم کړای شم.”
“نه نه! پلار او مور به مونږ ورقي کله چې هغوی گوري چې مونږ له اوتو سره څه کړي دي!”
“مونږ به دا د بيارغونې مېلې ته يوسو! هغوی به مونږ سره مرسته وکړي.”

مخکي له دې چې د سلیم مور او پلار له هغوی څخه د اوتو په هکله پوښتنه وکړي، هغه او حدیقه اوتو اخلي او په غلچکي په خپلو بایسیکلونو باندې د بیارغونې مېلې ته روانېږي.

”توری، آیا تاسې مونږ سره د دې اوتو په
بېرته رغولو کې مرسته کولای شئ؟“ حدیقه
له زرکې توری څخه پوښتنه کوي.

”څه ستونزه لري؟“

”دا نه روښانه کېږي!“ حدیقه وايي.

زرکې توری یو کوچنی صندوق چې تارونه او
تکمې لري، راباسي.

”دا ګن هډفي سنجوونکی [مولتي میټر
(Multimeter)] دی. زرکه توری وايي.
”دا ګوري چې آیا د اوتو ټولې برخې د
برېښنا جریان تېروي او که څنګه؟ رaux
چې له پلګ (plug) څخه پیل وکړو.“

ورپسې، هغه ټولې نورې پرزې گوري، تر هغې چې هغه يو کوچني تار ته رسېږي.

”پلگ ته څېرمه دې تار ته گورئ؟ دا مات شوی دی، که څه هم مات نه معلومېږي – همدا ستاسې ستونزه ده!“

هغه زور تار او پلگ پرېکوي
او اوتو سره نوی تار او پلگ نښلوي.

”راځئ چې ازموبنه پي ترسره کړو.“

هغه اوتو روښانه کوي، او گروپ بلپري.

په مېله کې د مرستې کولو او یو څو شپې د بېرته رغولو چارو سیل کولو وروسته، هغوی کور ته د روانېدو پرېکړه کوي.

”اوه دا څه وشو؟ وروستی تېر پنچر شوی. راځه چې دا ثمرگل اکا ته یوسو!“،
حدیقه وایي.

”پنچري ده؟ هیڅ ستونزه نه ده،“، ثمرگل اکا، چې په نژدې چم گاونډي
کې د بایسیکلونو د بېرته رغولو یو کوچنی دکان لري، وویل. هغه د بېرته
رغولو مېلې ته رابلل شوی دی.

هغه څرخ بښکته پورته کوي. هغه يوه جوړه د تيرونو اهرمونه راخلي او تير له اوسپنيز رېم څخه جلا کوي. ډېر ژر داخلي ټوپ بيرون راوځي.

“آيا تاسې ته کوم ځای کې کوم سوري بښکاري؟” ثمرگل اکا له ماشومانو څخه پوښتنه کوي. خو هغوی نه شي کولای سوري په گوته کړي.
“نو بيا تاسې څنگه پوهېږئ چې په تير کې پنجر (سوري) چېرته دی؟” هغه پوښتنه کوي. ماشومان ورته حيران حيران گوري.

هغه ټوپ لږ لږ د اوبو په نیم ډک
تشت کې ډوبوي.
په یوه ځای کې، هغوی ته کوچنی پوکانی
په راخوټېدو بنکاري.

“گورئ؟ دلته دی هغه سوری!”

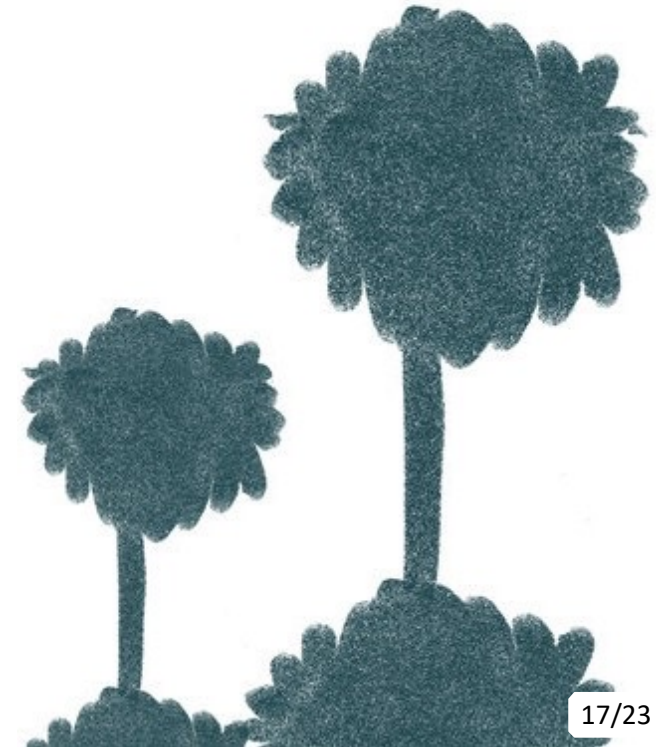
هغه له یوه زور ټوپ څخه د ربر یوه ټوټه غوڅوي.
په رېگمال سره د ټوپ د سوري گېرچاپېره ځای سولولو
وروسته، هغه ربري سرېبن په ټوپ باندې او د ربر په
ټوټه باندې پورې کوي.

”راخه، دا سوری بند کړه، “ هغه وايي.

سليم د ربر ټوټه په سوري ږدي او فشار ورباندې اچوي.

سليم وايي، ”که مسلکي وگړي نه وی چې سایکلونه/خرخونه، چتری، خپلی/بوټونه او نور شيان رغوي، مونږ به هر لوري ته غرونه غرونه فضله مواد (پاتېشوني) درلودل.“

تیر جوړ شوی دی، اوتو جوړ
شوی دی او حدیقه او سلیم په
بایسیکل سپاره کور ته روان دي.

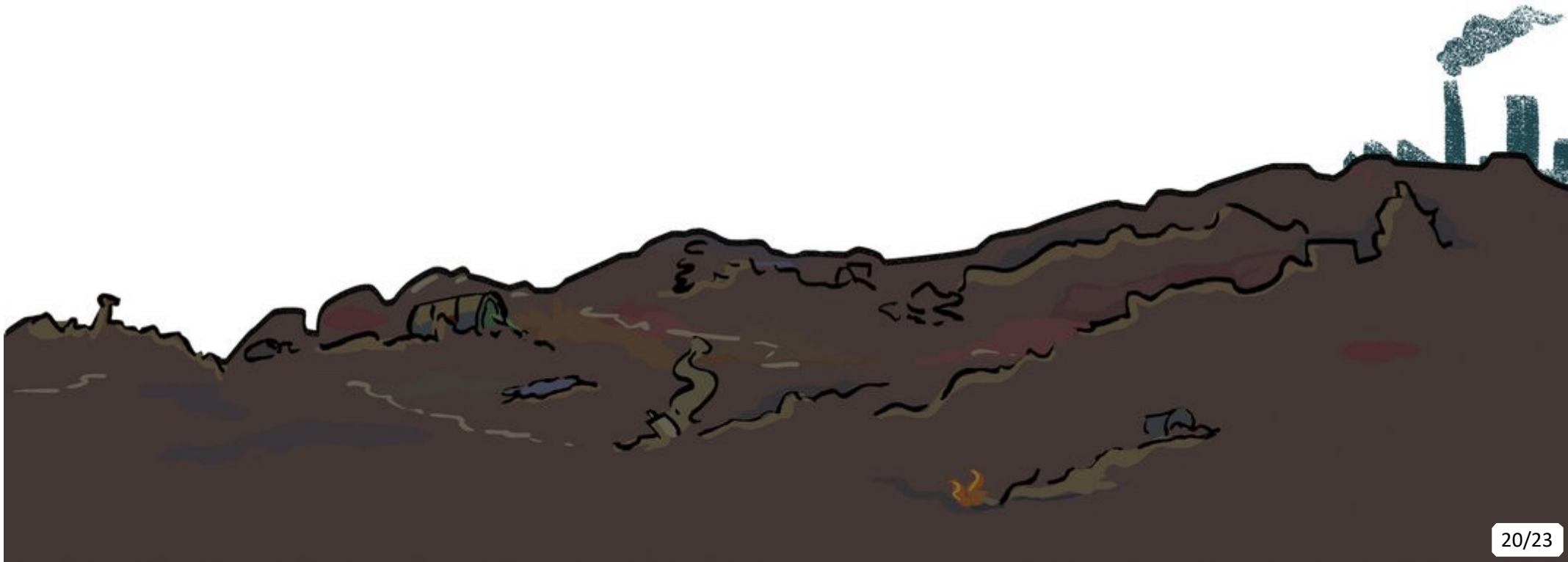
دا یوه داسې ورځ ده چې ډېره ښه تېره
شوه!

غورځوئ پي مه. جوړ پي كړئ

په بيولوژيكي توگه د نه له منځه تلونكيو فضله موادو مقدار، چې انسانان پي توليدوي، كمول يوه بهرني اړتيا ده. ترميم/بيارغونه د اخيستلو، جوړولو او ضايع كولو فرهنگ په پرتله چې زمونږ د جوړولو، ساتلو او بياكارولو دوديزې طريقې ځاي ناستي گرځېدلي، له سرچينو څخه لا ډېره مؤثره گټه اخيستنه هڅوي.

په محصولاتو کې استفاده کېدونکو اومو توکو استخراج او پروسس کول زیاتره وخت ډېرې زیاتې انرژۍ ته اړتیا لري ترڅو د تولیدوونکو له خوا د ګټه اخیستنې وړ وگرځول شي. د ترمیم/بیارغولو پروسه د دغو سرچینو په خوندي ساتلو او د محصول د عمر په غځولو کې مرسته کوي. تاسې باید په هغه وخت د یو شي د بېرته جوړولو (ري سايکل کولو) په اړه فکر وکړئ چې د ترمیم/بیارغېدلو وړ نه وي.

د بېرته جوړولو (ري سايکل کولو) دود

مونږ، په افغانستان کې، د بېرته جوړولو (ري سايکل کولو)، که دا عضوي فضله مواد لکه خواړه يا غير عضوي مواد لکه کالي وي، پياوړی دود لرو. په داسې حال کې چې په تعداد کې يې د پام وړ کموالی هم راغلی دی، زموږ خواوښا لا هم کباريان چې زړې ورځپاڼې او د کورني استعمال بيا رغېدنې وړ فلزي او پلاستيکي فضله مواد رانيسي، او د کوڅو او واټونو لاسي پلورونکي چې د نويو پولادي لوښو په بدل کې ستاسې زاړه کالي اخلي، شته دی.

د بیارغونې کارځای (Repair Café)

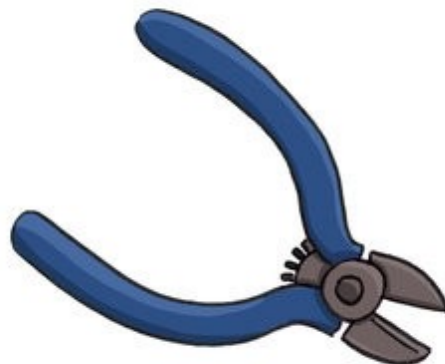
دا کیسه د بنگالورو د بیارغونې کارځای (Repair Café Bengaluru) څخه، چې خلکو لپاره وړیا ورکشاپونه (د بیارغونې کارځایونه) پر لار اچوي، چېرته چې د بېلا بېلو نسلونو خلک دغه د بیارغولو کارځایونو ته راټولېږي او د توکو د بیارغولو فرهنگ ژوندی ساتي، په الهام اخیستلو سره لیکل شوي ده. د بیارغولو په یوه کارځای کې، تاسې به داسې اوزار او توکي وویئ چې له تاسې سره ستاسې د اړتیا وړ هر ډول وسایلو په بیارغولو کې مرسته کولای شي. د بیارغولو شوقیان او مسلکيان، لکه موچیان، د چترۍ ترمیموونکي، سمون راوستونکي خیاطان او ساعت جوړوونکي، په دغه کارځایونو کې له مراجعینو سره کار کوي.

د هر ډول طبیعي ناورین وروسته، د بیارغولو مسلکي وگړو ته ډېره اړتیا وي. له درېو څخه په کمو کلونو کې، د بنگالورو د بیارغونې کارځای (Repair Café Bengaluru) تر ۲۰۰۰ کیلوگرامه ډېر توکي د فضله توکو انبارونو ته له ورتگ څخه ژغورلي دي. په نړۍ کې، د بیارغولو کارځایونو په گډه سره ۳،۰۰۰،۰۰۰ توکي د فضله موادو غر څخه په ۲۰۱۷ کال کې خوندي کړي.

آيا له دغو اوزارونو څخه كوم يې تاسې كارولای دی؟

که نه، نو يو څوك وگورئ چې تاسې ته د دغه اوزارونو
د استعمال څرنگوالی دروښيي.

دا يو ډېر گټور مهارت دی چې بايد و يې لرئ.

لارښودونکې پوښتنې

1. ولې هغوی د اوتو د رغولو هڅه وکړه؟ څنګه هغوی بالاخره د اوتو په بېرته رغولو بریالي شول؟
2. ولې هغوی د سایکل په تیر کې د سوري/پنجر پیدا کولو لپاره اوبه وکارولې؟
3. آیا تاسو کولای شئ یو څو دلیلونه راوړئ چې ولې د توکو بېرته رغونه د هغوی پر ځای د نویو توکو د رانیولو په پرتله یو غوره ګام دی؟
4. آیا تاسې کله کوم شی ترمیم کړی دی؟ تاسې دا کار څنګه ترسره کړ؟ آیا تاسې داسې کوم شی لرئ چې باید بېرته ورغول شي؟ تاسې به دا کار څنګه وکړئ؟
5. آیا ستاسې د اوسېدو په سیمه کې د محصولاتو د بېرته د کارولو وړ ګرځولو (ري سایکل کولو) فرهنگ شته دی؟ خلک څه ډول شيان بېرته د کارولو وړ ګرځوي یا ریسایکل کوي؟